

Afzonderlijke cao voor aoc's ongewenst

Een afzonderlijke cao voor aoc's biedt instituten de mogelijkheid in te spelen op de specifieke soms regionaal gebonden wensen van werknemers en werkgevers. Toch kent deze constructie meer nadan voordelen. Bij decentrale cao-onderhandelingen ontbreekt bij beide partijen de nodige expertise. Daarnaast vereist deze constructie veel tijd en geld. Uit ervaringen in het voortgezet onderwijs blijkt dat met veel moeite afgesloten afzonderlijke cao's niet echt van elkaar verschillen.

Elk aoc zijn eigen cao, met dit thema borduurd de de groepering Agrarisch Onderwijs van de AOb tijdens een themadag bewust of onbewust voort op vorig jaar gesloten cao's tussen vakbonden en individuele onderwijsinstellingen. Ons Middelbaar Onderwijs (OMO) in Tilburg met 45 scholen voor voortgezet onderwijs en 6.500 werknemers beet daarbij het spits af. De onderhandelingen over een centraal akkoord mislukten en de vakbonden toonden zich bereid met individuele werkgevers afspraken te maken. Daarnaast streeft OMO ernaar zich door betere arbeidsvoorwaarden van andere werkgevers te onderscheiden. Zo biedt OMO een lagere taakbelasting en een marktconforme reiskostenvergoeding. De onderwijsinstelling geeft een andere maar volgens beleidsmedewerker Piet

Philipse geen slechtere invulling aan het seniorenbeleid en het ouderschapsverlof. OMO financiert de extra kosten uit de reguliere overheids-subsidies en vermogensopbrengsten. Philipse: "Ons vermogen levert twee miljoen Euro per jaar op. Niet uitzonderlijk, elke school beschikt over reserves. Wij investeren dit in arbeidsvoorwaarden waar andere instituten het geld in gebouwen steken. Daarnaast stelt onze schaalgrootte ons in staat personeel efficiënt in te zetten."

Geen eigen cao

Een korte inventarisatie van de wensen van colleges van bestuur en enkele docenten van aoc's duidt niet op regionaal afwijkende eisen die een afzonderlijke cao per aoc rechtvaardigt.

gen. Bij zowel directies als personeelsleden stond het takenpakket centraal. De directies bepleiten een flexibeler taakinvulling van het personeel terwijl de personeelsleden klaagden over werkdruk. Gerard Oud, Cvblid van het Clusius College: "Het onderwijs kent nu eenmaal pieken en dalen." Docent Jelle Uijt de Boogaardt van het Groenhorst College in Dron-ten: "Vanaf 1983 maak ik de zoveelste onderwijskundige reorganisatie mee. Dat leidt tot een onacceptabele werkdruk. Docenten verlangen rust." De vakbonden vinden unaniem concurrerende scholen maatschappelijk onverantwoord.

AOb-onderhandelaar Gerrit Steming vreest het doemscenario waarbij scholen elkaar op arbeidsvoorwaarden de loef proberen af te steken: "In de concurrentiestrijd liggen onverantwoorde financiële risico's voor de hand wat uiteindelijk tot faillissementen kan leiden", aldus Steming. Philipse van OMO bestrijdt dit: "Onzin, wij concurreren openlijk, maar dit gebeurt van oudsher. Onder tafel bieden instituten hogere salarissen, lagere lasten en hogere toelages dan de cao vereist." CVN-onderhandelaar Paul Hassing benadrukt dat cao-onderhandelingen specifieke deskundigheid vereisen en daarnaast veel tijd en geld kosten. Expertise ontbreekt bij aoc's wat instituten dwingt de onderhandelingen uit te besteden aan betaalde dienstverleners. Philipse erkent dit. Hij acht daarom alleen de grotere werkgevers in staat een afzonderlijke cao af te sluiten. Hij vergelijkt het onderwijs met het bedrijfsleven: "Alleen Hoogovens, Unilever en Phi-

FOTO: STUDIO ANDRÉ RUIJROK

► **Weinig bijval voor één cao voor alle aoc's. Werknemers gaan vergelijken en kijken slechts naar de pluspunten in een andere cao en negeren de minpunten**

lips sluiten eigen cao's af, andere bedrijven werken met collectieve overeenkomsten." Stermerding vertelt dat scholen voor het voortgezet onderwijs tot bezinning zijn gekomen en weer kiezen voor gezamenlijke cao's. Philipse benadrukt echter dat de huidige cao paragrafen bevat die afwijkende afspraken mogelijk maakt. Zoals de zaken nu staan sluiten centrales en een werkgeversbond na het verstrijken van de huidige cao een sectorcao. Wanneer OMO zich niet bij de werkgeversbond aansluit, blijft er ruimte bestaan een eigen cao af te sluiten.

Één cao voor aoc's

In het begin van de jaren negentig sloten aoc's en roc's tijdens de SVM-operatie afzonderlijk cao's af. De aoc's vonden dat er door het grote aantal vmbo-opleidingen te grote verschillen bestonden tussen beide onderwijstakken. Uiteindelijk bleken deze minimaal en sloten de groene onderwijsinstellingen zich weer bij de bve-sector aan. Één cao voor alle aoc's krijgt ook nu weinig bijval. Jan Pieter Janssen, Cvb-voorzitter van AOC Limburg, vindt dat zodra aoc's en roc's uiteenlopende cao's afsluiten dit regionale concurrentieverhoudingen schaadt: "Werknemers gaan vergelijken en kijken slechts naar de pluspunten in een andere cao. Daarnaast vinden in beide sectoren dezelfde onderwijskundige ontwikkelingen plaats. We zien meer overeenkomsten dan verschillen." Onderhandelaar Wilfred Muis van vakbond De Unie beaamt dit en voegt

er aan toe dat roc's en aoc's steeds meer naar elkaar toe groeien. Beide onderwijstakken krijgen de mogelijkheid hetzelfde onderwijsaanbod te verzorgen. Daarnaast bestaan er roc's met een groene afdeling. Zo fuseerde AOC West Brabant met een roc en beschikt ook De Landstede in Raalte over een groene tak. Muis: "Gezien het dalende leerlingenaantal van veel mbo-afdelingen op aoc's ligt een toename van fusies tussen aoc's en roc's voor de hand." Richard Westerhof, beleidsmedewerker van de AOC-Raad, onderschrijft bovenstaande meningen. Hij zegt dan ook dat de werkgevers op dit moment geen aanleiding zien om voor de aoc's afzonderlijk een cao af te sluiten. De werkgevers vinden dat de bve-raad hun belangen uitstekend behartigt. Toch bevat deze constructie volgens hem niet louter voordelen: "In tegenstelling tot andere instituten in de bve-sector herbergen wij ook vmbo-afdelingen. Een afzonderlijke cao biedt de kans afspraken te maken over de rechtspositie van docenten die van het mbo naar het vmbo of andersom verhuizen."

Maatwerk

Hassing stelt dat centraal afgesloten cao's maatwerk gemakkelijker mogelijk maken. Hij constateert echter tegelijkertijd dat de in het voortgezet onderwijs afgesloten cao's nauwelijks van elkaar afweken. "Velen maken de fout alleen de pluspunten uit een andere cao te zien. Een cao is echter een compromis die ook minpunten bevat. Dat zien veel mensen over het

hoofd." Hij vindt echter dat er andere manieren bestaan om maatwerk te bereiken. De vakbonden stellen dan ook voor de primaire arbeidsvoorwaarden centraal te bespreken en de onderhandelingen over de secundaire voorzieningen deels door werkgevers en werknemers op de aoc's zelf te laten voeren. Daarbij speelt de personeelsgeleding van de medezeggenschapsraad (PMR) een belangrijke rol. Stermerding denkt aan een algemene cao voor de bve-sector met daarin voor aoc's de mogelijkheid specifieke secundaire arbeidsvoorwaarden zelf in te vullen. Zaken als werktijden, vakanties, reiskostenvergoedingen, verloven en taakbelasting noemt Stermerding als voorbeelden om per instituut in te vullen. De vraag resteert welke punten tijdens centrale overlegondes aan de orde komen en welke niet. De Unie gaat daarin minder ver dan AOb en CNV. Muis pleit voor een minder dominante rol van de PMR en laat onderhandelingen het liefst aan buitenstaanders over: "Dubieus, PMR-leden onderhandelen met werkgevers die tegelijkertijd hun eigen loopbaan beïnvloeden. De kans bestaat dat personeelsvertegenwoordigers meer op hun eigen belang letten dan op dat van hun collega's." Onlangs las hij een advertentie die zijn bange vermoedens bevestigde. Een roc riep personeelsleden op zitting in de MR te nemen. Het instituut beloofde dat het MR-lidmaatschap goede vooruitzichten bood op een positie in het management van het instituut. ∞

Gerrit Strijbis